

Izvještaj o radu Etičkog komiteta (mart 2023. - mart 2024. godine)

Sadržaj:

1. Uvodne napomene
2. Sjednice Etičkog komiteta
3. Odlučivanje o pristiglim prijavama
4. Ostale aktivnosti
5. Buduće aktivnosti

1. Uvodne napomene

U skladu sa odredbama Zakona o akademskom integritetu („Sl. list Crne Gore“, br. 17/2019), Etički komitet donosi i prati primjenu Etičke povelje, promoviše načela akademskog integriteta, odlučuje po predlogu za utvrđivanje kršenja akademskog integriteta za građane Crne Gore čiji je rad objavljen, odnosno kvalifikacija stečena van Crne Gore; daje mišljenje o propisima i inicijativama koje se tiču akademske etike; podnosi Vladi Crne Gore izvještaj o svom radu; obavlja i druge poslove u skladu sa ovim Zakonom.

Etički komitet je u izvještajnom periodu održao četiri sjednice, dok je administrativno-tehničku podršku rada ovog tijela pružalo Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija. Uz finansijsku podršku Savjeta Evrope, Kancelarija za Crnu Goru, a u cilju transparentnosti rada Etičkog komiteta, na web adresi: etickikomitet.edu.me omogućen je pristup svim dosadašnjim aktivnostima, kako ovog (drugog) saziva Etičkog komiteta tako i prethodnog, kao i sva pripadajuća dokumenta.

2. Sjednice Etičkog komiteta

Četrnaesta sjednica drugog saziva Etičkog komiteta održana je 31. marta 2023. godine u prostorijama Ministarstva prosvjete. Na njoj su članovi EK upoznati sa predlogom za pokretanje postupka za kršenje akademskog integriteta. Razmatranjem pristigle Prijave EK je zaključio da ne pripada domenu njegovog odlučivanja i vratila je Etičkom odboru UCG-a. Odluka je donešena većinom glasova uz jedan uzdržani. Članovi EK su razmotrili i jednoglasno usvojili Izvještaj o godišnjem radu EK u periodu 2022-2023. godine. U okviru projekta Evropske unije/Savjeta Evrope „Kvalitetno obrazovanje za sve – Crna Gora“ za člana UO EK je imenovao prof. dr Maru Šćepanović.

Petnaesta sjednica EK je održana 29. septembra 2023. godine u prostorijama Zavoda za školstvo, na kojoj je razmatran plan aktivnosti do kraja godine. Donesena je odluka da predstavnici Etičkog komiteta učestvuju na Okruglom stolu na temu „Rezultati pilot evaluacije dopunskog standarda o akademskom integritetu“, a u okviru projekta „Kvalitetno obrazovanje za sve“, koja je dio zajedničkog programa “Horizontal Facility za Zapadni Balkan i Tursku”, sufinansiranog od strane Evropske unije i Savjeta

Evrope. Na toj sjednici članovi Etičkog komiteta su upoznati sa Odlukom Etičkog odbora Univerziteta Crne Gore, po prijavi prof. dr Vladimira Drekalovića a u vezi predloga za kršenje akademskog kodeksa protiv prof. dr Živka Adrijašević. Etički odbor UCG je donio odluku da je prof. dr Živko Adrijašević odgovoran za kršenje akademske etike, u postupku izbora u akademsko zvanje. Takođe je zaključeno da se ažurira sajt Etičkog komiteta, odnosno informacije na njemu, koji je zbog sajber napada bio određeno vrijeme nedostupan.

Šesnaesta sjednica EK održana je 26. januara 2024. godine. Na njoj je, pored članova EK, na lični zahtijev prisustvovala i direktorica direktorata za visoko obrazovanje Dragana Đukanović-Ćetković. Tokom sjednice je usvojen izvještaj o realizaciji pilot projekta o akademskom integritetu visokoškolskih ustanova i uspostavljanje dopunskog standarda za buduće reakreditacije.

U periodu između dvije sjednice, na javnom konkursu MPNI za člana/icu EK, izabrana je doc. dr Milica Korać-Orlandić, sa Fakulteta pravnih nauka, UDG. Međutim, sastav EK je i dalje neputpun jer je prof. dr Vladimir Drekalović dao ostavku na članstvo u EK.

Sedamnaesta sjednica EK održala se 8. marta 2024. godine u prostorijama Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija. Na navedenoj sjednici članovi EK su se upoznali sa novom članicom doc. dr Milicom Korać-Orlandić, razmatrali su nacrt Izvještaja o radu EK za period 2023-2024. godine i dogovorili su se o nosiocima i temama panel diskusije koja se planira na Univerzitetu Crne Gore. Predsjednica Mara Šćepanović je članove EK upoznala sa tim da je održan TAM seminar „Plagijarizam u visokom obrazovanju – podizanje svijesti, izazovi i posledice” 26. i 27. 02. 2024. na Univerzitetu Donja Gorica, na kojem je prisutne upoznala sa dosadašnjim radom EK i sa daljim koracima u njegovom radu.

3. Odlučivanje o pristiglim prijavama

Tokom navedenog perioda je od strane Univerziteta Crne Gore, tačnije njihovog Etičkog odbora, proslijeđena jedna Prijava na sumnju kršenja Zakona o akademskom integritetu. Etički komitet se proglasio nenadležnim za postupanje po navedenoj Prijavi i istu vratio podnosiocu Etičkom odboru UCG-a.

4. Ostale aktivnosti

Članovi EK su, zajedno sa predstavnicima Agencije za kontrolu i osiguranje kvaliteta visokog obrazovanja i kancelarijom Savjeta Evrope u Podgorici, u periodu od 5. do 8. juna, realizovali posjete visokoškolskim ustanovama u Crnoj Gori, a u okviru pilot-evaluacije dopunskog standarda o akademskom integritetu (standard 11. Mehanizmi akademskog integriteta i jačanje kulture integriteta). Tokom tih posjeta, evaluatorke mr Carolin Campbell OBE (Univerzitet u Glazgovu) i Stamenka Uvalić-Trumbić (međunarodna ekspertkinja u oblasti visokog obrazovanja), angažovane od strane kancelarije Savjeta Evrope, predstavnici AKOKVO-a i EK, tokom četiri dana su intervjuisali predstavnike svih visokoškolskih ustanova u Crnoj Gori o izazovima i načinima primjene principa akademskog integriteta na institucijama i tom prilikom su dati predlozi i sugestije za unapređenje primjene dopunskog standarda.

U četvrtak, 2. novembra 2023. godine, održan je okrugli sto na temu „Rezultati pilot evaluacije dopunskog standarda o akademskom integritetu“, a u okviru projekta „Kvalitetno obrazovanje za sve“, koja je dio zajedničkog programa “Horizontal Facility za Zapadni Balkan i Tursku”, sufinansiranog od strane Evropske unije i Savjeta Evrope.

Okrugli sto su otvorili Goran Danilović, direktor Agencije za kontrolu i obezbjeđenje kvaliteta visokog obrazovanja, Lejla Dervišagić, šefica Programske kancelarije Savjeta Evrope u Podgorici i Vesna Atanasova, šefica Odsjeka za formalno i neformalno obrazovanje u Savjetu Evrope.

Nakon uvodnih izlaganja, ekspertkinje koje su evaluirale dopunski standard, Kerolin Kembel i Stamenka Uvalić-Trumbić predstavile su zaključke nakon sprovedene pilot evaluacije i istakle neke od preporuka koje su uputile Agenciji i ustanovama visokog obrazovanja u cilju jasnijeg definisanja standarda i pratećih dokaza kao i implementacije standarda na ustanovama visokog obrazovanja. One su naglasile da Standard 11 treba da bude glavni implementacioni mehanizam Zakona o akademskom integritetu, ali i da je jako važno da kriterijumi i dokazi koji su sastavni dio obrasca dopunskog standarda o akademskom integritetu budu integrisani sa Evropskim standardima i smjernicama (ESG).

U drugom dijelu okruglog stola, Tamara Đuričković, pomoćnica direktora za kontrolu kvaliteta u Agenciji i Mara Šćepanović, predsjednica Etičkog komiteta

predstavile su rezultate analize o pilot evaluaciji. Nakon prezentacije, učešće u diskusiji su uzeli predstavnici svih ustanova visokog obrazovanja u Crnoj Gori, osvrćući se na preporuke iz izvještaja o pilot evaluaciji, ali i naglašavajući izazove i načine prevazilaženja tih izazova sa kojima se srijeću kada je riječ o jačanju načela akademskog integriteta na njihovim ustanovama.

Zaključeno je da je važno implementirati odgovarajuće preventivne i/ili korektivne mjere u cilju unapređenja nastavnog i istraživačkog procesa svih službi na ustanovama visokog obrazovanja. Osim toga, mjerljivost efekata realizacije i implementacije različitih aktivnosti koje se sprovode u cilju jačanja akademskog integriteta može biti dobar pokazatelj inicijativa preduzetih na ustanovama visokog obrazovanja a na osnovu kojih je moguće dalje planirati i unapređivati procese.

U okviru projekta Evropske unije/Savjeta Evrope „Kvalitetno obrazovanje za sve – Crna Gora“ UO je do sada održao dva sastanka, 18. aprila i 3. novembra 2023. godine. Predsjednica EK je imala izlaganje na prvom sastanku Upravnog odbora institucija korisnica programa Horizontal Facility III, koji se održao 20. decembra 2023. godine u Podgorici.

Predsjednica EK je učestvovala na TAM (Technical Assistance Mission) seminaru pod nazivom „Plagijarizam u visokom obrazovanju – podizanje svijesti, izazovi i posledice“ koji se organizovao na inicijativu crnogorskog Tima stručnjaka za reformu visokog obrazovanja (Montenegrin Higher Education Reform Experts), u saradnji sa mrežom SPHERE (koju čine OBREAL global (koordinator) i Evropska mreža univerziteta (European University Association - EUA) i Nacionalnom Erasmus+ kancelarijom u Crnoj Gori, u periodu od 26. i 27. februara 2024. godine na Univerzitetu Donja Gorica. Crnogorski tim stručnjaka za reformu visokog obrazovanja uspostavljen je u okviru ključne akcije 3 programa Erasmus+, a ovaj seminar je namijenjen upravo pružanju podrške radu i aktivnostima crnogorskog HERE tima. Gostujući predavač u okviru ovog seminara bio je prof. Mohammad Khalil (University of Bergen – Norveška). Predsjednica EK je imala prezentaciju pod nazivom „Dosadašnja dostignuća i budući koraci Etičkog komiteta u vezi sa akademskim integritetom“.

Ministarka prosvjete, nauke i inovacija se tokom susreta koji je održan na molbu predsjednice EK, početkom decembra 2023. godine, upoznala sa dotadašnjim radom drugog saziva EK, kao i sa tim da EK nije u punom sastavu od maja 2021. godine. Takođe je upoznala ministarku sa činjenicom da EK nije uplatio redovnu članarinu za Mrežu Evropskih tijela za istraživački integritet (European Network of Research

Integrity Offices, u daljem tekstu ENRIO), jer i pored nekoliko obraćanja resornom ministarstvu nije izvršena tražena uplata. Naime, ta organizacija je na godišnjoj skupštini, marta 2021. godine, donijela odluku o plaćanju članarine u iznosu od 3 500 EUR za tijela koja se bave akademskim integritetom i istraživanjem njegovog kršenja pod okriljem ministarstava, dok vlade zemalja članica ENRIO ili zemlje koje nemaju zvanični sistem u u istraživanju kršenja zakona plaćaju iznos članarine od 1500 EUR. Očigledno je da po svemu pripadamo prvoj grupi članica zahvaljujući Zakonu o akademskom integritetu, međutim uspjeli smo dogovoriti plaćanje manjeg iznosa članarine. I pored nekoliko obraćanja resornom Ministarstvu, nije izvršena tražena uplata za prethodnu, 2023. godinu. Generalna skupština ENRIO organizacije je, na molbu predsjednice EK, oslobodila EK obaveze plaćanja godišnje članarine. Tokom razgovora sa ministarkom MPNI, predsjednica EK je dobila uvjerenja da će se za 2024. godinu riješiti ovaj problem.

5. Buduće aktivnosti

- Nastavak rada na Inicijativi za usaglašavanje odgovarajućih zakona koji se u bilo kom dijelu dotiču očuvanja i jačanja akademskog integriteta.
- Nastavak rada na promovisanju akademske čestitosti na univerzitetima i samostalnim fakultetima.
- Obnovljanje članstvo u ENRIO organizaciji.
- Organizovanje panela o akademskom integritetu u saradnji sa Univerzitetom Crne Gore.
- Organizovanje okruglog stola o konkretnim primjerima kršenja akademskog integriteta, na kojem bi predstavnici odgovarajućih tijela svih ustanova visokog obrazovanja iznijeli po jedan slučaj iz svog domena rada.

U Podgorici, 29. 03. 2024. god.

Predsjednica Etičkog komiteta,

prof. dr Mara Šćepanović